

Vastaus valtuustoaloitteeseen vuosittaisen Pride-liputuksen järjestämisestä

1910/00.05.00/2022

Kaupunginvaltuusto 13.06.2022 § 79

Puheenjohtaja Paula Werning esitteli valtuutettujen Heli Koposen ja Mika Bymanin jättämän seuraavan valtuustoaloitteen:

"Kouvolan kaupunki on nostanut sateenkaarilipun salkoon ensimmäisen kerran seksuaali- ja sukupuolivähemmistöjen puolesta vuonna 2019 kaupungissa järjestetyn Kouvola Pride -tapahtuman yhteydessä. Liputus oli merkittävä ele ja antoi vahvan viestin siitä, että Kouvolan kaupunki tunnistaa kaupunkilaisten moninaisuuden eikä pelkää osoittaa tukeaan julkisesti.

Liputuksen kytkeminen pelkästään Kouvolan kaupunkiorganisaation ulkopuolisten toimijoiden järjestämien tapahtumien varaan on kuitenkin ongelmallista, sillä Kouvolassa asuvien seksuaali- ja sukupuolivähemmistöjen olemassaolo ei riipu siitä, järjestetäänkö kaupungissa pride-kulkuetta tai muita LGBTQIA-tapahtumia. Erilaisten tapahtumien järjestäminen ja toteutuminen eivät ole itsestäänselvyksiä, joiden varaan niinkin merkityksellisen teon kuin yhdenvertaisuutta juhlistavan pride-liputuksen voi jättää.

Kouvolan kaupungin sitoutuminen vuosittaiseen liputukseen olisi merkityksellinen myös toisesta, huomattavasti synkemmästä syystä. Vuoden 2019 historiallinen liputus päättyi siihen, että sateenkaarilippu varastettiin kaupungintalon lipputangosta ja poltettiin, ja sen palaneet riekaleet ripustettiin kaupungintalon edustalle. Teko todisti, että seksuaali- ja sukupuolivähemmistöjen olemassaolon ja oikeuksien avoin tunnustaminen koetaan Kouvolassa edelleen uhkana.

Huolehtimalla liputuksesta omatoimisesti Kouvolan kaupunki lähettäisi suoraselkäisen sanoman: "Kouvolan kaupunki puolustaa pystypäin kaikkien kaupunkilaisten oikeutta olla ja elää omana itsenään. Me olemme kaupunki, jossa on tilaa ja turvaa kaikille."

Me allekirjoittaneet esitämme, että Kouvolan kaupunki järjestää vuosittaisen pride-liputuksen riippumatta siitä, järjestetäänkö kaupungissa varsinaista prideä tai muita vastaavia tapahtumia."

Kaupunginvaltuuston päätös:

Kaupunginvaltuusto päätti lähettää aloitteen kaupunginhallituksen valmistelevaksi.

Kaupunginhallitus 19.12.2022 § 355

Valmistelija: toimitilajohtaja Katja Ahola, puh 020 615 9013,
katja.e.ahola(at)kouvola.fi

Kouvolan kaupunki on hankkinut 2 kpl uusia sateenkaarilippuja kesäkuussa 2022 ja liputtanut Helsinki Priden ajankohtana. Jatkossa Kouvolan kaupunki järjestää vuosittaisen pride-liputuksen riippumatta siitä, järjestetäänkö kaupungissa varsinaista Prideä tai muita vastaavia tapahtumia.

Lisätietoja: toimitilajohtaja Katja Ahola, puh 020 615 9013,
katja.e.ahola(at)kouvola.fi

Kaupunginjohtajan ehdotus:

Kaupunginhallitus päättää antaa valtuustoaloitteeseen yllä olevan vastauksen.

Kaupunginhallituksen ehdotus kaupunginvaltuustolle:

Kaupunginvaltuusto päättää merkitä valtuustoaloitteeseen saadun vastauksen tiedoksi ja toteaa lisäksi, ettei aloite anna aihetta muihin kuin vastauksessa mainittuihin toimenpiteisiin ja että valtuustoaloite on käsitelty loppuun.

Asian käsittely:

Keskustelun aikana kaupunginhallituksen puheenjohtaja Jouko Leppänen teki Markku Pakkasen, Miia Wittingin, Ukko Bambergin ja Milla Raunion kannattamana ehdotuksen, että asia palautetaan uudelleen valmisteltavaksi.

Koska oli tehty kannatettu esitys asian palauttamisesta uudelleen valmisteltavaksi, puheenjohtaja teki seuraavan äänestysesityksen: Ne, jotka kannattavat asian käsittelyn jatkamista tässä kokouksessa, äänestävät ”jaa”, ja ne, jotka kannattavat asian palauttamista uudelleen valmisteltavaksi, äänestävät ”ei”. Puheenjohtaja esitti, että äänestys toimitetaan nimenhuutona. Puheenjohtajan esitykset hyväksyttiin.

Äänestyksessä annettiin 3 jaa-ääntä (Hovi, Kekki, Aikio) ja 10 ei-ääntä (Nyberg, Bamberg, Karvonen, Raunio, Witting, Patjas, Villikka, Varjola, Pakkanen, Leppänen). Puheenjohtaja totesi ehdotuksen asian palauttamisesta uudelleen valmisteltavaksi tulleen hyväksytyksi.

Kaupunginhallituksen päätös:

Kaupunginhallitus päätti palauttaa asian uudelleen valmisteltavaksi.

Valmistelija: kaupunginlakimies Päivi Sandås, puh. 020 615 8212, paivi.sandas(at)kouvola.fi

Tasa-arvo, yhdenvertaisuus ja ihmisoikeuksien toteutuminen

Perustuslain mukaan julkisen vallan on turvattava perusoikeuksien ja ihmisoikeuksien toteutuminen. Perustuslain mukaan ketään ei saa ilman hyväksyttävää perustetta asettaa eri asemaan sukupuolen, iän, alkuperän, kielen, uskonnon, vakaumuksen, mielipiteen, terveydentilan, vammaisuuden tai muun henkilöön liittyvän syyn perusteella. Perustuslaki velvoittaa myös edistämään sukupuolten tasa-arvoa yhteiskunnallisessa toiminnassa sekä työelämässä erityisesti palkkauksesta ja muista palvelussuhteen ehdoista määrättäessä.

Tasa-arvolain tarkoituksena on estää sukupuoleen perustuva syrjintä, edistää naisten ja miesten välistä tasa-arvoa ja parantaa naisten asemaa erityisesti työelämässä. Lain tarkoituksena on myös estää sukupuoli-identiteettiin tai sukupuolen ilmaisuun perustuva syrjintä.

Yhdenvertaisuuslaissa kielletään syrjintä iän, alkuperän, kansalaisuuden, kielen, uskonnon, vakaumuksen, mielipiteen, poliittisen toiminnan, ammattiyhdistystoiminnan, perhesuhteiden, terveydentilan, vammaisuuden, seksuaalisen suuntautumisen tai muun henkilöön liittyvän syyn perusteella. Yhdenvertaisuuslaissa säädetään myös yhdenvertaisuuden edistämisestä. Yhdenvertaisuus ja tasa-arvo eivät siten ole mielipidekysymyksiä, vaan perustuvat lainsäädäntöön.

Tasa-arvon ja yhtäläisten oikeuksien edistämiseen tähtäävä on mm. avioliittolain muutos, mikä mahdollistaa samaa sukupuolta olevien henkilöiden avioliiton solmimisen.

Pääministeri Sanna Marin on toiminut Helsinki Pride'n virallisena suojelijana vuosina 2020 ja 2021 todeten, että ”Suomen Hallitus on sitoutunut edistämään ihmisoikeuksien toteutumista Suomessa. Seksuaali- ja sukupuolivähemmistöjen asemaa ja oikeuksia vahvistetaan lainsäädännössä ja palveluissa. Uudistamme translain itsemääräämisoikeutta kunnioittavaksi, parannamme intersukupuolisten lasten asemaa sekä muutamme laajasti lainsäädäntöä ja rakenteita tasa-arvoa ja yhdenvertaisuutta tukevaksi.”

Tasa-arvoaltuutettu on v. 2018 kirjoittanut blogissaan: ”Tasa-arvolaki on vuoden 2015 alusta lukien koskenut myös sukupuolivähemmistöjä. Laissa on kielletty syrjintä sukupuoli-identiteetin ja sukupuolen ilmaisuuden perusteella. Kielto koskee myös syrjintää, joka perustuu siihen, että henkilön fyysiset sukupuolta määrittävät ominaisuudet eivät ole yksiselitteisesti naisen tai miehen. Syrjintäkieltojen ohella tasa-arvolaki edellyttää, että mm. oppilaitokset ja työnantajat ennaltaehkäisevät sukupuoli-identiteettiin tai sukupuolen ilmaisuun perustuvaa syrjintää tavoitteellisesti ja suunnitelmallisesti. Vaikka lain soveltamisalaa tuolloin

laajennettiin, sen nimi on edelleen – vastoin tasa-arvovaltuutetun näkemystä – ”laki naisten ja miesten välisestä tasa-arvosta.””

Suomessa on muitakin vähemmistöryhmiä. Julkisen toimijana kaupungin tulee toimia yhdenvertaisuuden ja tasa-arvon periaatteita noudattaen. Mikäli valtuustoaloite hyväksytään, olisi asianmukaista myöhemmin päättää kaupungin kanta myös muiden vähemmistöryhmien liputuskäytäntöjen osalta (esim. romanit, saamelaiset).

Pride-liikkeestä

Nykyisen Pride-liikkeen alku on New Yorkissa, kesäkuun 1967 lopussa. Suurimmat Pride-tapahtumat ajoittuvat alkukesään. Kesäkuu on pride-kuukausi Suomessakin, kotimaisista pride-tapahtumista suurin - Helsinki Pride – kestää kuukauden, joka huipentuu Pride-kulkueeseen ja puistojuhlaan.

Pride-tapahtumia kunnissa

Kesäkuulle osuvia pride-tapahtumia Suomessa ovat Helsingin lisäksi Tampereen Manse Pride, Valkeakoski Pride piknik, Kokkola Pride, Riihimäki Pride ja Lappeenranta Pride. Vuonna 2022 Pride-tapahtumia on ollut seuraavilla mm. paikkakunnilla: Joensuu, Lahti, Kajaani, Lapua, Akaa, Nokia, Vaasa, Lohja, Kustavi, Ruovesi, Pori, Oulu, Porvoo, Lieto, Savonlinna, Turku, Maarianhamina, Raasepori, Tornio, Keski-Uusimaa, Jyväskylä ja Mäntsälä.

Vähemmistöliputuskäytännöt muissa kaupungeissa

Useilla paikkakunnilla on käyty keskustelua ja äänestyksiä siitä, osallistuuko kunta Pride-tapahtuman toteuttamiseen tai hyväksyykö se virallisen Pride-liputuksen sateenkaarilipuilla. Vastustavana argumenttina on ollut esimerkiksi se, ettei haluta tukea jotain tiettyä aatetta.

Kotkan kaupungin mukaan Pride- liputus tukee Kotkan kaupunkistrategian arvoja, jotka ovat reiluus, rohkeus ja rakkaus. Kotka on sitoutunut edistämään tasa-arvoa ja ihmisoikeuksia kaikessa toiminnassaan. Kotka tahtoo liputuksella nostaa tärkeitä teemoja osaksi keskustelua. ” Lukuisat ihmiset kärsivät vielä tänäkin päivänä moniperusteisesta syrjinnästä tai heikommasta asemasta, joka estää heitä nauttimasta yhtäläisistä kansalais- ja ihmisoikeuksista ja oikeudesta itseilmaisuuun,” kertoi Kotkan kaupunginjohtaja tiedotteessa.

Haminassa sateenkaarilippu nostetaan keskustassa sijaitsevan Lipputornin huipulle. Haminan kaupunki liputtaa 25 päivänä vuodessa erilaisina kansainvälisinä liputuspäivinä, joista yksi on Pride-päivä.

Rauman kaupunki liputtaa kaupunginhallituksen päätöksellä vuodesta 2023 alkaen vähemmistöjen merkkipäivinä ryhmien omilla lipuilla.

Mikkeli ei ole tehnyt Pride-liputuksesta päätöstä.

Lappeenrannan kaupunki liputtaa sateenkaarilipuin Pride-päivänä, päätös tehty kaupunginhallituksessa 2022.

Porin kaupunki liputtaa Pori Pride-päivänä.

Oulussa järjestetään Oulu Pride-viikko, jonka yhteydessä kaupunki liputtaa.

Liputuspäivät Suomessa

Suomessa on erilaisia liputuspäiviä, jotka voidaan jäsentää neljään ryhmään: viralliset, vakiintuneet, paikalliset ja vähemmistöliputukset.

Viralliset liputuspäivät

Viralliset liputuspäivät on määrätty asetuksessa Suomen lipulla liputtamisesta. Viralliset liputuspäivät ovat: 28.2. Kalevalan päivä, suomalaisen kulttuurin päivä, 1.5. vappu, toukokuun toinen sunnuntai eli äitienpäivä, puolustusvoimain lippujuhlan päivä, kesäkuun 20. ja 26. päivän välinen lauantai eli juhannuspäivä, marraskuun toinen sunnuntai, isänpäivä ja 6.12. itsenäisyyspäivä. Lisäksi virallisia liputuspäiviä ovat vaalipäivät sekä päivä, jolloin tasavallan presidentti astuu virkaansa.

Vakiintuneet liputuspäivät

Vakiintuneita liputuspäiviä on vuosittain viisitoista ja ne on merkitty Helsingin yliopiston toimittamaan Valtiokalenteriin. Hyvään liputuskulttuuriin kuuluu liputtaa vakiintuneina liputuspäivinä. Vakiintuneet liputuspäivät ovat: 5.2. J. L. Runebergin päivä, 19.3. Minna Canthin päivä eli tasa-arvon päivä, 9.4. Mikael Agricolan päivä eli suomen kielen päivä, 27.4. kansallinen veteraanipäivä, 9.5. Eurooppapäivä, 12.5. J. V. Snellmanin päivä eli suomalaisuuden päivä, toukokuun kolmas sunnuntai, kaatuneitten muistopäivä, 6.7. Eino Leinon päivä eli runon ja suven päivä, elokuun viimeinen lauantai, Suomen luonnon päivä, 1.10. Miina Sillanpään ja kansalaisvaikuttamisen päivä, 10.10. Aleksis Kiven päivä eli suomalaisen kirjallisuuden päivä, 24.10. Yhdistyneiden Kansakuntien päivä, 6.11. svenska dagen, ruotsalaisuuden päivä, 20.11. Lapsen oikeuksien päivä, 8.12. Jean Sibeliuksen päivä eli suomalaisen musiikin päivä. Eurooppa-päivänä suositellaan liputettavan Suomen lipun lisäksi EU-lipulla.

Paikalliset liputuspäivät

Paikallisia liputuspäiviä Kouvolassa ovat liputukset, jotka liittyvät paikkakunnan tapahtumiin. Kouvolassa on sovittu osan paikallisten urheiluseurojen kanssa liputuksesta seuraavasti: Kouvot, KPL ja KooKoo saavat itse nostaa lippunsa tai viirinsä kaupungintalon edessä olevaan lipputankoon ylimmän sarjan paikallisina ottelupäivinä. Paikallisia liputuspäiviä ovat lisäksi Kouvola-päivä ja muiden maiden edustajien tai yhteisöjen vierailut Kouvolassa ja muut vastaavat vierailut ja tapahtumat.

Vähemmistöliputuspäivät

Valtuustoaloitteessa mainittu Pride-liputus voidaan katsoa kuuluva vähemmistöliputuksiin. Muita tähän kategoriaan kuuluvia esimerkiksi romanien ja saamelaiden päivän liputus.

Aiempi Pride-liputus Kouvolassa

Kouvolan kaupunki hankki aiemmin sateenkaarilipun, lippua ehdittiin käyttämään ainakin vuosina 2018 ja 2019, mutta lippu poltettiin vuonna 2019. Vuosina 2020 ja 2021 Kouvolassa ei pride-liputusta järjestetty.

Kouvolan kaupunki on hankkinut kaksi kappaletta uusia sateenkaarilippuja kesäkuussa 2022 ja on liputtanut Helsinki Priden ajankohtana kesällä 2022. Jatkossa Kouvolan kaupunki liputtaa yleisesti Suomessa hyväksyttynä Pride-liputuspäivänä Pride –liputuksella kaupungintalon virallisissa lipputangoissa riippumatta siitä, järjestetäänkö kaupungissa varsinaista Prideä tai muita vastaavia tapahtumia.

Julkinen valta ja toimivalta

Julkisella vallalla tarkoitetaan valtion ja kunnan valtaa, joka perustuu Suomen perustuslakiin. Julkiseen valtaan liittyy yksipuolisuus, jonka mukaan valtaa käyttävällä on oikeus tehdä muihin osapuoliin kohdistuvia oikeustoimia ilman näiden suostumusta. Julkista valtaa käyttää mm. poliisi käskyin ja kehotuksin. Liputus ei ole julkisen vallan käyttöä.

Kuntalain 38 §:n ja hallintosäännön 21 §:n mukaan kunnanhallitus johtaa kunnan toimintaa. Liputtamisesta päättämisen voidaan katsoa kuuluvan kaupunginhallituksen toimivaltaan. Viralliset, vakiintuneet ja paikalliset liputuspäivät on liputettu Kouvolassa ilman erillisiä päätöksiä. Pride-valtuustoaloitteen johdosta olisi aiheellista delegoida toimivalta päättää paikallisista ja vähemmistöliputuksista toimitilajohtajalle kaupungintalon edessä olevissa lipputangoissa. Tämä mahdollistaa myös muiden vastaavien liputuspäivien yhdenmukaisen käsittelyn osana operatiivista toimintaa.

Vastaus aloitteeseen on toimitettu tekijöille ja aloitteen tekijöiden myöhemmin antaman kommentin mukaan Pride-liikkeen merkkipäivä 28.6. olisi loogisin valinta liputuspäiväksi.

Vastauksena valtuustoaloitteeseen ja aloitteen johdosta toteutettavaksi toimenpiteiksi ehdotetaan:

- Kouvolan kaupunki suhtautuu myönteisesti vuosittaiseen Pride-liputukseen 28.6. ja sen toteuttamiseen sekä
- vastaavien liputuspäivien osalta yhdenmukaisen toimintatavan edistämiseksi delegoidaan kaupunginhallituksen toimivaltaa päättää vähemmistöliputuksista ja paikallisista liputuksista toimitilajohtajalle.

Lisätietoja: kaupunginlakimies Päivi Sandås, puh. 020 615 8212, paivi.sandas(at)kouvola.fi; hallintojohtaja Saara Rahkonen-Rannikko, puh. 020 615 9066, saara.rahkonen-rannikko(at)kouvola.fi

Kaupunginjohtajan ehdotus:

Kaupunginhallitus päättää antaa valtuustoaloitteeseen yllä olevan vastauksen.

Kaupunginhallituksen ehdotus kaupunginvaltuustolle:

Kaupunginvaltuusto päättää merkitä valtuustoaloitteeseen saadun vastauksen ja toimenpide-ehdotukset tiedoksi toteamalla, että

1. Kouvolan kaupunki suhtautuu myönteisesti vuosittaiseen Pride-liputukseen (28.6.) sekä yhdenmukaisen toimintatavan edistämiseksi kaupunginhallituksen toimivallan siirtoon paikallisista ja vähemmistöliputuksista toimitilajohtajalle.
2. aloite ei anna aihetta muihin kuin vastauksessa mainittuihin toimenpiteisiin ja
3. valtuustoaloite on käsitelty loppuun.

Asian käsittely:

Keskustelun aikana jäsen Ukko Bamberg teki jäsen Janne Patjaksen ja varajäsen Riitta Schneiderin kannattamana muutosesityksen, että "Kouvolan kaupunki ei toteuta Pride-lipusta. Liputtamisesta päättäminen kuuluu kaupunginhallituksen toimivaltaan, eikä tätä toimivaltaa tule siirtää vähemmistöliputuksista toimitilajohtajalle.

Lipputanko ja liputtaminen on instituutio. Emme voi liputuksen kautta siirtää erilaisten arvojen julistamista virkamiehen päätettäväksi. Päätösehdotus ei myöskään takaa sitä, että kaikki aatteet ja ideologiat saavat tasavertaiset liputusoikeudet."

Jäsen Miia Witting teki jäsen Markku Pakkasen kannattamana muutosesityksen, että kaupunki antaa aloitteeseen seuraavanlaisen vastauksen:

"- Kouvolan kaupunki suhtautuu myönteisesti vuosittaiseen Pride-liputukseen. Ulkopuoliset tahot voivat hakea luvan omiin liputuksiin kaupungintalon lipputangoissa, mikäli tankoja ei ole varattu kaupungin virallisiin liputuksiin. Kaupunki liputtaa virallisina liputuspäivinä, virallisilla lipuilla Suomen tai Eu:n lipuin.

- Lupa liputukseen haetaan tilapalveluilta, ja sama taho sopii, miten toimitaan.

- Hakija huolehtii itse liputuksen.

- Kaupunki ei vastaisuudessa hanki omistukseensa muita kuin virallisia lippuja.

- Kaupunki lahjoittaa ostetut Pride-liput järjestölle, joka liputuksesta vastaa.”

Koska oli tehty kaksi kannatettua muutosesitystä, puheenjohtaja ehdotti, että ensin äänestetään Ukko Bambergin ja Miia Wittingin muutosesitysten välillä, ja näistä äänestyksessä voittanut muutosesitys asetetaan vastaehdotukseksi pohjaehdotukselle. Puheenjohtaja esitti, että äänestys toimitetaan nimenhuutona. Puheenjohtajan esitykset hyväksyttiin.

Äänestyksessä annettiin 3 ääntä Ukko Bambergin ehdotukselle (Bamberg, Patjas, Schneider) ja 10 ääntä Miia Wittingin ehdotukselle (Nyberg, Karvonen, Raunio, Witting, Hovi, Kekki, Varjola, Pakkanen, Aikio, Leppänen). Puheenjohtaja totesi Miia Wittingin muutosesityksen voittaneen äänestyksen.

Puheenjohtaja teki seuraavan äänestysesityksen: Ne, jotka kannattavat kaupunginjohtajan pohjaehdotusta äänestävät "jaa", ja ne, jotka kannattavat Miia Wittingin muutosesitystä, äänestävät "ei". Puheenjohtaja esitti, että äänestys toimitetaan nimenhuutona. Puheenjohtajan esitykset hyväksyttiin.

Äänestyksessä annettiin 3 jaa-ääntä (Hovi, Kekki, Aikio) ja 10 ei-ääntä (Nyberg, Bamberg, Karvonen, Raunio, Witting, Patjas, Schneider, Varjola, Pakkanen, Leppänen). Puheenjohtaja totesi Miia Wittingin muutosesityksen tulleen hyväksytyksi.

Kaupunginhallituksen päätös:

Kaupunginhallitus päätti

1. antaa valtuustoaloitteeseen seuraavan vastauksen:

- Kouvolan kaupunki suhtautuu myönteisesti vuosittaiseen Pride-liputukseen. Ulkopuoliset tahot voivat hakea luvan omiin liputuksiin kaupungintalon lipputangoissa, mikäli tankoja ei ole varattu kaupungin virallisiin liputuksiin. Kaupunki liputtaa virallisina liputuspäivinä, virallisilla li-puilla Suomen tai Eu:n lipuin.

- Lupa liputukseen haetaan tilapalveluilta, ja sama taho sopii, miten toimitaan.

- Hakija huolehtii itse liputuksen.

- Kaupunki ei vastaisuudessa hanki omistukseensa muita kuin virallisia lippuja.

- Kaupunki lahjoittaa ostetut Pride-liput järjestölle, joka liputuksesta vastaa.

2. ehdottaa kaupunginvaltuustolle, että:

Kaupunginvaltuusto päättää merkitä valtuustoaloitteeseen annetun vastauksen ja toimenpide-ehdotukset tiedoksi toteamalla, että

- aloite ei anna aihetta muihin kuin vastauksessa mainittuihin toimenpiteisiin ja
 - valtuustoaloite on käsitelty loppuun.
-